

naar huis gestuurd). Het is echter ook mogelijk dat Esterhazy naar den krijgsraad verwezen wordt; dit is het waarschijnlijkst. De krijgsraad kan hem vrijspreken of veroordeelen. In het laatste geval *kan* zijn vonnis aanleiding geven tot een herziening van het proces tegen Dreyfus.

Ziedaar de mogelijkheden — die men zal dienen af te wachten. Intusschen mag ik niet verhehlen dat de kansen voor Dreyfus minder zijn geworden. De publieke opinie schijnt bevredigd door de woorden, die Méline en de minister van oorlog in Kamer en Senaat lieten hooren en waaruit een sterke overtuiging van Dreyfus' schuld sprak. Men neemt algemeen aan dat aan den krijgsraad in raadkamer afdoende stukken zijn overgelegd, welker openbaarmaking redenen van staat onmogelijk maken. Hoe onwettig en onrechtmatig het ook zou zijn, dat van dergelijke stukken aan den beklagde en zijn verdediger geen inzage was verleend, het publiek schijnt daarmee genoeg te willen nemen, de ministers op hun woord te gelooven en niet op dien grond revisie van het proces te verlangen, waar Dreyfus immers toch schuldig zou zijn.

Dan is nog dit van noodlottige beteekenis. De senator Scheurer-Kestner heeft den minister van oorlog geïnterpelleerd. Onthullingen heeft hij daarbij niet gedaan; hij heeft slechts zijn stilzwijgen eenigermate verklaard door uit te leggen dat en waarom hij aan de regeering de taak wilde overlaten een revisie van het Dreyfus-proces te openen. Nu is in de eerste plaats de positie van de regeering, met haar eerbied voor de *chose jugée*, de gewijsde zaak, door het in Kamer en Senaat gehouden debat en door de in beide Huizen aangenomen moties, belangrijk versterkt. Die eerbied voor het gewijzigde is een te waardeeren en onmisbaar iets; maar in het gegeven geval werd er toch een soort van eeredienst van gemaakt, die sterk overdreven is. Immers, de wet zelf erkent, door de gelegenheid tot revisie van gewijsden open te stellen, de mogelijkheid van gerechtelijke dwalingen. En een treffend voorbeeld gaf nog dezer dagen het Fransche Hof van Cassatie door een in 1852 tegen twee onschuldigen gewezen vonnis van levenslange deportatie te vernietigen, hun nagedachtenis (want beiden zijn in Cayenne overleden) in eere te herstellen en hun erfgenamen groote sommen ten laste van den Staat als schadeloosstelling toe te wijzen.

Hoe dit zij, de regeering staat met haar fictie dat er geen Dreyfus-zaak bestaat en dat het gewijsde onaantastbaar is, sterk. Maar wat voor Dreyfus erger is, de positie van Scheurer-Kestner is verzwakt.

De heftige, betrekkelijk jonge senator, Provost de Launay, heeft, nadat Scheurer-Kestner in den Senaat zijn woord had gedaan, hem herhaaldelijk verweten dat hij zijn overtuigingsstukken aan een blad had afgestaan, ten minste toegelaten dat een blad er inzage van nam en ze publiceerde. Bedoeld was natuurlijk de *Figaro* die brieven van Esterhazy, vol schandelijke beledigingen tegen Frankrijk en het leger in facsimile openbaar gemaakt heeft en ook verder omtrent het „dossier Scheurer-Kestner” mededeelingen heeft gedaan welke moeilijk van iemand anders dan van den senator afkomstig konden zijn. Toch heeft Scheurer-Kestner zijn collega-senator herhaaldelijk in de rede gevallen,